

4. Makarov, A 1994. Svitlo ukrayinskogo baroko (Light of the Ukrainian Baroque), Kiyiv : *Mistectvo*, 288 s.
5. Ovsijchuk, V 1985. Ukrayinske mistectvo XIV - pershoji polovini XVII stolittya Narisi z istoriyi ukrayinskogo mistectva (Ukrainian art of the XIV - first half of the XVII century Essays on the history of Ukrainian art), Kiyiv : *Mistectvo*, 168 s.
6. Rozova, T 2018. 'Socialnij proekt majbutnogo, abo chi mozhlivo vtilennya modernoyi utopiyi za dobi postmodernu? (Social project of the future, or is it possible to embody a modern utopia in the postmodern era?)' *Aktualni problemi filosofiyi ta sociologiyi*, № 21, s. 91-94.
7. Shepelik, V 2000. Ukrayinskij arhitekturnij modern (Ukrainian architectural modernism), Kiyiv : *KNUBA*, 378 s.
8. Cherneckij, V 2013. Kartografuyuchi postkomunistichni kulturi (Mapping post-communist cultures), Kiyiv : *Kritika*, 432 s.
9. Chorna, L 2016. U poshukah idealu, monografiya (In search of the ideal, monograph), Kiyiv: «*Osvita Ukrayini*», 508 s.
10. Chorna, L & Rozova, T 2018. 'Transformaciya aksiosferi ta utopiya yak kulturna praktika rannogo Modernu (Transformation of the axiosphere and utopia as a cultural practice of early Art Nouveau)', *Visnik Nacionalnoyi akademiyi kerivnih kadrih kulturi i mistectv*, № 2, s. 32-36.

DOI 10.33930/ed.2019.5007.26(9)-5

УДК 37.01 :141.311

ФІЛОСОФСЬКА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТА МИРОБУДІВНИЦТВА

PHILOSOPHICAL CONCEPTUALIZATION OF SCIENCE EDUCATION AS A TOOL OF PEACEBUILDING

Д. Б. Свириденко

Г. В. Хоменко

Ю. М. Александрова

Актуальність дослідження.

Однією з причин кризи сучасної освіти є наявність прірви між теорією та практикою у освітньому процесі. Цю ситуацію треба змінювати, щоб вберегти майбутні покоління молодих людей від деградації, адже в суспільствах, де освіта виконує свої функції неналежним чином, істотно знижується рівень культури міжособистісного спілкування, а там де знижується культура – панує ворожнеча, немає миру, соціальної справедливості та сталого розвитку.

Постановка проблеми. В сучасному освітньому дискурсі модернізація вважається достатньо популярною категорією, однак розуміння її змісту в академічних колах

Urgency of the research. One of the reasons for the crisis of modern education is the gap between theory and practice in the education.. This situation should be changed to protect future generations of young people from degradation. In societies where education performs its functions improperly, the level of interpersonal communication culture is significantly reduced, and where culture is reduced – hostility prevails, there is no peace, justice, and sustainable development.

Target setting. In modern educational discourse, modernization is considered a reasonably popular category, but its content in academic space is not identical. Some scientists

не є тотожним. Частина науковців під модернізацією має на увазі системний і послідовний процес оновлення змісту освітнього процесу, який формував би конкурентоздатного фахівця з інноваційним стилем мислення відповідно до запитів сучасного суспільства. Інший когорти притаманно бачення модернізації, коли у центр освітньої системи має бути поставлений студент як індивідуальна і неповторна особистість. Завдання освіти в такому разі – розвиток у здобувача освіти його природних задатків, пошук та активізація наявного в нього креативного потенціалу та розвиток громадянських чеснот. Наукова освіта може виступити горизонтом модернізаційних кроків та сприяти реалізації принципів активного громадянства та ідеології миробудівництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Феномен наукової освіти є об'єктом досліджень С. Бабійчук, М. Гальченка, Ю. Гоцуляка, Р. Губаня, С. Довгого, М. Догбевії, В. Небрат, Н. Поліхун, І. Сліпухіної, Д. Свириденка, Г. Хоменка, І. Чернецького, А. Чиж тощо. С. Бабійчук розглядає наукову освіту як новітній педагогічний концепт в контексті природничих дисциплін. М. Гальченко і Ю. Гоцуляк досліджують нормативно-правове підґрунтя наукової освіти в Україні. Р. Губань вперше поглянув на наукову освіту як практику миробудівництва. С. Довгий, В. Небрат, Д. Свириденко і С. Бабійчук аналізують наукову освіту з позиції викликів економічному розвитку, а також у перспективі зростання людського капіталу. Н. Поліхун, І. Сліпухіна та І. Чернецький вказують на інноваційну природу наукової освіти та обґрунтовують доцільність її реалізації в освітньому просторі України.

Постановка завдання. Автори даної статті ставляють перед собою амбітну мету – здійснити філософську концептуалізацію феномену наукової освіти як інструмента

mean by modernization a systematic and consistent process of updating the educational process's content, which would form a competitive specialist with an innovative style of thinking following the demands of modern society. Another cohort tends to express that the student should be placed at the center of the educational system de jure and de facto as an individual and unique personality. The task of education, in this case, is to find out and activate one's creative potential and develop one's civic virtues. Science education can be comprehended as a horizon of modernization steps promoting the principles of active citizenship and the ideology of peacebuilding.

Actual scientific researches and issues analysis. The phenomenon of science education is the object of research of S. Babiichuk, M. Galchenko, Y. Gotsulyak, R. Guban, S. Dovgiy, M. Dogbevia, V. Nebrat, N. Polikhun, I. Slipukhina, D. Svyrydenko, H. Khomenko, I. Chernetsky, A. Czyz, etc. S. Babiichuk considers science education as the newest pedagogical concept in the context of natural sciences. M. Halchenko and Y. Gotsulyak study the normative-legal basis of science education in Ukraine. R. Guban first looked at science education as a practice of peacebuilding. S. Dovgiy, V. Nebrat, D. Svyrydenko, and S. Babiichuk analyze science education from the standpoint of challenges to economic development and the perspective of human capital growth. N. Polikhun, I. Slipukhina, and I. Chernetsky point to the innovative nature of science education and substantiate the feasibility of its implementation in the education area of Ukraine.

The research objective. The authors of this article set an ambitious goal to perform a philosophical conceptualization of the phenomenon of science education as a tool of

миробудівництва.

Виклад основного матеріалу. У даній роботі наукова освіта розглядається як наскрізний підхід, що має впроваджуватися на кожному рівні освіти – дошкільному, позашкільному, у школах та університетах, а також у сфері освіти впродовж життя. Це надасть змогу докорінно модернізувати застарілі форми навчання. Сучасна освіта має ґрунтуватися насамперед на наукових дослідженнях, бо вони здатні вберегти освітній процес від перетворення на відверту чи завульовану індоктринацію, у межах якої здійснюється вишкіл стандартизованих особистостей, які на подальших етапах життєдіяльності будуть легко піддаватись зовнішнім маніпуляціям. Такий підхід до освіти де-факто є “освітою для війни”, бо вона жодним чином не сприяє розвитку цілісної особистості, що зможе реалізувати свій професійний та громадянський потенціал у кар’єрі, а також повсякденному житті. Саме наукова освіта має посідати важливе місце у філософії освіти для миру, оскільки вона пропонує новий стиль комунікації між викладачем (вчителем) та студентом (учнем), а також нетипове ставлення до знань, заохочуючи свободу пізнання та творчості у навчальному процесі.

Висновки. Концепція наукової освіти базується на засадах дослідницько-орієнтованого навчання, розгалуженій системі генерування та поширення знань, індивідуальній траєкторії освітнього процесу, що дозволяє учням або студентам проявити такі риси характеру і навички як допитливість, ініціативність, гострота розуму, креативність, критичне мислення. Здійснюючи перехід від стандартизованих знань до вільної аналітично-пошукової, дослідницької, експериментальної, конструкторської та винахідницької діяльності, сучасна освіта стає наближеною до реального життя, а її здобувачі здобувають стійку мотивацію щодо навчання з метою пізнання динамічного світу і

peacebuilding.

The statement of basic material. In this paper, science education is considered as a cross-cutting approach, which should be implemented at every level of education (playschools, primary and secondary schools, universities, as well as in lifelong learning). This will make it possible to radically modernize outdated forms of education. Modern education should be based primarily on research because it can protect the educational process from becoming an overt or veiled indoctrination. The training of similar characters is easily exposed to various external manipulations. This approach to education is de facto “education for war” because it doesn’t contribute to the development of holistic personalities that will realize their professional and civic potential in their careers and everyday life. Science education should play a leading role in the philosophy of education for peace offering new style of communication between lecturer (teacher) and student (pupil), as well as an atypical attitude to knowledge, encouraging freedom of knowledge and creativity in the educational process.

Conclusions. The concept of science education is based on the principles of research-oriented learning, an extensive system of generating and disseminating knowledge, individual trajectory of the educational process, which allows students to demonstrate such traits and skills as curiosity, initiative, the sharpness of mind, creativity, critical thinking. By making the transition from standardized knowledge to analytical, research, experimental, design, and creative activities, modern education becomes closer to real life. The students gain a strong motivation to learn about the dynamic world and realize themselves according to the ideals of peace.

реалізації у ньому себе із дотриманням ідеалів миробудівництва.

Ключові слова: наукова освіта, модернізація, миробудівництво, м'які навички, активне громадянство, соціальна відповідальність.

Keywords: science education, modernization, peacebuilding, soft skills, active citizenship, social responsibility.

Актуальність теми дослідження. Українська вища освіта, перебуваючи під впливом радянської спадщини, потребує систематичної і послідовної модернізації з метою всебічного розвитку людини в межах сучасного суспільства. В радянську епоху вища освіта здебільшого базувалася на принципі поширення вузькоспеціалізованих теоретичних знань, фаворизуючи у навчально-виховному процесі образ пасивного і дисциплінованого студента, якому притаманно реалізовувати такі практики як накопичення, завчання, усне або письмове відтворення запозиченого матеріалу без критичного його сприйняття.

Хоча поточний стан речей в системі вищої освіти незалежної України зазнав суттєвих змін – місце знанневої парадигми посіла компетентнісна, замість суб'єкт-об'єктних відносин між викладачем та студентом поступово впроваджуються суб'єкт-суб'єктні, однак все ще не вдалося позбутися від окремих деструктивних рудиментів минулого. Одним із таких рудиментів є слабка науково-дослідницька потужність університетів, що порушує гармонію між освітою та наукою на рівні академічного середовища. Справа в тому, що в радянські часи фундаментальна наука була переважно прерогативою окремих інститутів при Національній академії наук, а від вітчизняних університетів вимагалася належна професійна підготовка майбутніх фахівців різних галузей виробництва. Наразі ця прикра обставина дещо заважає українським університетам у повній мірі інтегруватися у європейський простір вищої освіти. Водночас, маємо визнати, що подібна ситуація не є безвихідною, оскільки перші прогресивні кроки у напрямку євроінтеграції вже були здійснені. Зокрема, у період з 2009 по 2014 роки 14 державних закладів вищої освіти України за рішенням Кабінету Міністрів здобули статус дослідницьких на підставі відповідності їхньої роботи встановленим критеріям ефективності, що суттєво розширило повноваження вишів та збагатило ресурсну базу на майбутнє. Хоча станом на 2020 рік практика присвоєння державним університетам статусу дослідницького в Україні не діє, переважна більшість університетських спільнот прийшла до усвідомлення своєї пріоритетної стратегічної мети – впроваджувати інновації в освіту через наукові дослідження.

Постановка проблеми. Безперечно, визначення науково-дослідницького потенціалу університетів не може зводитися виключно до здобуття певного статусу та супровідних регалій. Важливо, щоб сама філософія того чи іншого вищого навчального закладу була просякнута

ідеєю зародження якісно нових знань у лоні освіти та науки. Адже будь-яка дія чи, тим більше, досягнення розпочинається з народження ідеї, а також її подальшого втілення у життя певним чином. В університетах України поступово має бути запроваджений новий практико-орієнтований підхід до освітнього процесу, що дозволить студентам вдосконалити своє уявлення про науку, ставши її повноправним суб'єктом у процесі проведення різноманітних дослідницьких практик. Цей підхід має досить змістовну і лаконічну назву – наукова освіта. Для українського академічного середовища в цілому феномен наукової освіти не є чимось абстрактним і незнайомим. Зокрема, в статті 21 чинного Закону України про освіту йдеться наступне: “Освіта наукового спрямування – це вид спеціалізованої освіти, що базується на дослідно-орієнтованому навчанні, спрямований на поглиблене вивчення профільних предметів та набуття компетентностей, необхідних для подальшої дослідно-експериментальної, конструкторської, винахідницької діяльності” [5]. Слід відзначити, що освіта наукового спрямування являє собою різновид спеціалізованої освіти, будучи орієнтованою на віднаходження та подальший розвиток обдарованої молоді, яка сприятиме примноженню інтелектуального капіталу держави. Більше того, такий різновид надання освітніх послуг стосується переважно закладів середньої освіти – шкіл, гімназій, ліцеїв, адже кожен класичний ЗВО апріорі є науково-дослідницькою інституцією. Зазначимо про те, що на даний час в Україні де-факто справжнім флагманом наукової освіти є національний центр “Мала академія наук”, педагогічні співробітники якого прищеплюють учням – майбутнім абітурієнтам небайдужість до науки, популяризуючи її на широкий загал.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проаналізувавши зміст останніх наукових публікацій за відповідною тематикою, а також законодавче поле освітньої галузі, може скластися враження, що концепція наукової освіти має впроваджуватися виключно через діяльність закладів середньої освіти [1; 2; 7]. Однак, така постановка проблеми буде суперечити загальноприйнятому баченню Європейської комісії, що доступно висвітлене в одному з офіційних документів вищого органу виконавчої влади ЄС під назвою “Наукова освіта для відповідальних”. Зокрема, у цьому документі йдеться про наукову освіту як наскрізний підхід, що охоплює всі рівні освіти – від дошкільної, позашкільної, середньої, вищої до неперервної освіти на подальших етапах життєдіяльності [18]. Із цього слідує, що наукова освіта має стати фундаментальною основою навчального процесу не лише у школах, але й в університетах, якщо українська держава дійсно прагне до інтеграції у політичний, економічний, а також соціогуманітарний простір Європейського Союзу.

Постановка завдання. У низці досліджень наукова освіта отримала часткову розробку в якості філософсько-педагогічного концепту [13; 15; 17]. В межах поточної розвідки нас цікавить перспектива

впровадження цього концепту у дискурсі вищої освіти в контексті реалізації практик миробудівництва. Підкреслимо, що доки вища освіта не буде у повній мірі залучена до розбудови стабільного і справедливого миру в локальних і глобальних масштабах, соціальні конфлікти продовжуватимуть невблаганно виснажувати гуманітарний потенціал багатьох держав світового співтовариства, в тому числі і України. У сучасному суспільстві існує стереотипізоване переконання, згідно з яким освіта в цілому має залишатися нейтральною по відношенню до будь-яких ідеологічно вмотивованих міркувань. Підтримуючи ту чи іншу ідеологію, навчально-виховний процес перетворюється на індоктринацію через світоглядно-ціннісне шліфування свідомості молодих людей, які з об'єктивних причин не мають можливості чинити спротив цьому процесу. Водночас, існує й інше бачення – якщо освітяни не здатні стати “агентами миру” та соціальної справедливості, їм свідомо чи несвідомо доведеться стати “агентами війни”. Зрозуміло, що мова йде не про відверті вбивства людей, а скоріше про відсутність освітніх ідеалів критичного мислення, обізнаності у механізмах життєдіяльності суспільства, ролі раціональності у добу популяризації ірраціональних стилів мислення тощо. Протидіяти цим явищам здатна саме наукова освіта, розділяючи об'єктивні, доказові знання і суб'єктивні, упереджені переконання, готуючи учнів та студентів до подальшого активного залучення у цивілізаційний поступ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Освіта для розбудови миру – це не окрема навчальна дисципліна, а цілісний філософський підхід, який базується на застосуванні інструментарію науки в процесі генерування та розповсюдження знань. Якщо у навчальному процесі передбачений час не тільки для опанування готового матеріалу у вигляді стандартизованих знань, але й для проведення дослідницьких практик, така освіта принагідно сприяє миробудівництву, унеможливаючи прояви індоктринації та маніпулювання. Адже справжні вчені не можуть дозволити собі сприймати будь-яку інформацію на віру, без застосування методу верифікації, а також проявів критичного мислення. Відповідно, відмінність між пересічним здобувачем освіти та студентом-дослідником полягає в тому, що перший навчається за рахунок популярної у сучасному суспільстві стратегії споживання, орієнтації на запам'ятовування існуючих знань у готовому вигляді. Другий же демонструє не стільки прагнення до комфорту як прояви природної допитливості у пошуку відповідей дослідницьким шляхом на досі незбагненні людству запитання.

Вступаючи до університету, переважна більшість українських абітурієнтів у повній мірі не усвідомлюють, яку роль відіграють вчені у розвитку держави, примноженні її економічного і соціогуманітарного капіталу. Вагомим кроком у вирішенні цієї проблеми має стати всебічна популяризація наукової творчості на рівні кожного закладу освіти, що можливо завдяки вже згаданій роботі Малої академії наук, а також

створенню наукових товариств студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених. Зазначимо, що функціонування наукових товариств на базі вищих навчальних закладів передбачено згідно з чинним Законом України про вищу освіту [4].

Якщо традиційна освіта зазвичай обмежується алгоритмом: пізнання – цінності – поведінка, то за стандартами наукової освіти ця тріада доповнюється дослідницькою складовою. Одним із проявів наукової освіти є концепція STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics), що активно поширюється в розвинених країнах світу та країнах, що розвиваються. Поглиблений аналіз STEM освіти не є метою даної статті, тому вкажемо лише на перспективність подальшого розвитку цього напрямку в Україні. Як довели дослідження Інституту модернізації змісту освіти, систематичне і послідовне впровадження STEM-освіти підвищує ВВП країни на 50 мільярдів американських доларів, що збільшує рівень потужності національної економіки, надійно захищаючи її від негативного впливу кризових явищ [6]. На порядку денному освітньої теорії та практики рельєфне місце починає посідати концепція STEAM, де літера А символізує усі інші дисципліни (all other disciplines) [18].

У вже згаданому офіційному документі “Наукова освіта для відповідальних громадян” (2015), окрім прагматичної позиції щодо підживлення економіки фінансовими інвестиціями за рахунок залучення освітніх інновацій, висвітлено переконання згідно з яким наукова освіта розглядається як інструмент активізації громадянських компетентностей в учнівській аудиторії, що сприятиме формуванню еліти новітнього ґатунку в межах певного суспільства.

Намагаючись навести переконливі аргументи на користь того, що освіта для розбудову миру має базуватися на всебічному використанні наукового підходу, звернемось до однієї з робіт О. Рафальського, який зауважує наступне: “Тільки суспільство, орієнтоване на наукове пізнання світу, може бути вільним від ганебних упереджень – етнічних, расових і релігійних, здатне завдяки критичному мисленню протистояти деструктивним ідеологіям і девіантним навіюванням. Таке суспільство буде спроможне цінувати власні традиції, розуміти власну історію і брати участь у світовому культурному розвитку” [8, с. 7]. Солідаризуючись із зазначеною позицією, підкреслимо – освіта без наукового підґрунтя перетворюється на відверту чи завуальовану індоктринацію, що насаджує, а не нівелює міжособистісні та міжгрупові бар’єри на рівні свідомості й, відповідно, у площині соціуму.

Окрім цього, простежується певна кореляція між поточним рівнем толерантності у суспільстві, його конфліктогенністю, а також науковою потужністю. Зокрема, В. Жовтянська обґрунтовує цю ідею наступним чином: “Чим більше люди схильні приймати рішення на основі ретельного аналізу, тим більша ймовірність, що вони будуть толерантними до незвичної поведінки інших. Це значить, що інтолерантність до

інакшості прямо пов'язана з браком аналітичності при формуванні особистістю своїх вердиктів” [3, с. 132]. Саме тому ми розглядаємо наукову освіту у ширшому контексті – не лише як засіб розвитку наукового потенціалу держави шляхом підготовки нової когорти вчених, але й як інструмент гармонізації суспільних відносин. За рахунок активізації пізнавальних процесів та реалізації аналітичних практик в освітньому просторі здійснюється вишкіл людини у трьох соціальних репрезентаціях: як гармонійної особистості, як відповідального громадянина, і як конкурентоздатного фахівця. Для повноти цього процесу, менеджерам освітньої галузі та безпосередньо освітянам важливо забезпечити баланс між гуманістичними та прагматичними ціннісними орієнтаціями [19].

Було б некоректно аналізувати феномен наукової освіти в контексті миробудівництва, пропонуючи певні рекомендації політикам і державним діячам, не надавши авторську дефініцію цьому поняттю. Відтак, під науковою освітою ми розуміємо цілісну концепцію, яка базується на засадах дослідницько-орієнтованого навчання, розгалуженій системі генерування та поширення знань, індивідуальній траєкторії освітнього процесу, що дозволяє учням або студентам сповна проявити такі риси характеру і навички як допитливість, ініціативність, гострота розуму, креативність, критичне мислення. Для порівняння зазначимо, що С. Бабійчук розглядає наукову освіту як суто педагогічний концепт, наявність якого дозволяє активно популяризувати науку в освітньому просторі: на її думку, наукова освіта включає в себе, з одного боку, надбання суспільно-природничих наук, а з іншого – провідні педагогічні технології та методики [1]. М. Гальченко і Ю. Гоцуляк відстоюють дослідницьку позицію згідно з якою наукова освіта, на відміну від традиційної, ґрунтується на всебічній підтримці автономності учнів у навчально-виховному процесі, де кожне завдання подається вчителем-консультантом у невимушеній формі, зацікавлюючи молодь до самостійних пошуків та проведення експериментів [2].

Здійснюючи обґрунтування концепції наукової освіти у перспективі підвищення якості підготовки кадрів вищої кваліфікації та тримаючи у фокусі поточну складну геополітичну ситуацію в Україні, слід звернути увагу на те, що навчання в університеті є довготривалим процесом, який включає в себе декілька проміжних відрізків. Відповідно до Закону про вищу освіту в Україні присуджуються такі наукові (освітньо-професійні) ступені: молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії / доктор мистецтв, доктор наук [4]. Якщо, у випадку здобуття трьох останніх ступенів з цього переліку, дослідницька робота вважається стрижневою, адже випускники мають представити в академічному колі свої підсумкові наукові проєкти, то рівень бакалаврату передбачає здебільшого здобуття професійних навичок в результаті процесу навчання. Підкреслимо, що ми не ставимо під сумнів ефективність подібної ієрархії, а лише пропонуємо наскрізним чином використовувати наукову освіту як філософсько-

педагогічний концепт на кожному етапі університетської градації.

Виважене впровадження наукової освіти у навчально-виховний процес не тільки дозволить кожному студентові доторкнутися до дослідницьких практик та відчути користь наукових відкриттів, але й розвинути так звані “м'які навички” та навички ХХІ століття (насамперед, креативність, критичне мислення, тайм-менеджмент, уміння працювати в команді, а також вирішувати конфлікти). Фахове опанування цих навичок має надати змогу випускникам стати більш успішними на подальших етапах життєдіяльності, реалізувавши свої особистісні та професійні якості, залучитись до процесів цивілізаційного розвитку в якості активних громадян [18].

Цікаво, що у таких розвинених країнах? як Німеччина, США, Велика Британія, Канада освітній ступінь магістра диференціюється за двома напрямками – Master of Science (природничо-математичні науки) і Master of Art (соціогуманітарні науки). Займатися науково-дослідницькою діяльністю на подальших етапах життя, проводити експериментальну роботу та позиціонувати себе як вчений мають право випускники обох напрямків, хоча сфера їх наукових інтересів дещо відрізняється. Зважаючи на те, що наука ХХІ століття вважається міждисциплінарною, дослідницька кооперація природничиків, математиків, інженерів та гуманітаріїв в Україні має неабиякі перспективи в контексті вирішення глобальних проблем людства. Зокрема, станом на 2020 рік на порядку денному нашої держави стоїть питання не лише про створення медичних засобів для лікування хворих на COVID-19, але й про вирішення низки етичних (часто, біоетичних), освітніх, фінансових, управлінських та інших проблем суспільства в епоху пандемії.

Попри доступні переваги сучасних технологічних інновацій та глобалізації, у ХХІ столітті залишається чимало викликів для освітян та науковців. Одним із найбільш пріоритетних викликів є остаточне завершення насильницьких конфліктів у локальних і глобальних масштабах. Солідаризуючись із думками М. Догбевії, ми переконані, що наукова освіта надає змогу людині об'єктивно пізнавати навколишній світ, генерувати знання доказового характеру, тим самим позбавляючись від численних “примар людського розуму” [16]. Саме завдяки людським зусиллям, у науковій галузі, яка охоплює соціальну, екологічну, економічну, політичну, біологічну, фізичну та технічну сфери, світова спільнота здатна невпинно прямувати у напрямку прогресу, керуючись не лише інстинктами щодо розмноження та домінування, але й інтелектом, мудрістю, моральністю. Як підкреслює М. Догбевія: “Наука – це наша сила як людей використовувати свою мудрість і приймати рішення. Якби у нас не було науки, це означало б, що ми звичайні тварини, мотивовані суто інстинктом” [16, с. 4].

Наукова освіта є провідним інструментом миробудівництва, тому що у її лоні формується цілісна особистість з критичним стилем мислення,

відповідальний громадянин з бажанням змінювати себе та навколишній світ, а також висококваліфікований фахівець, який має усі необхідні знання та компетентності для внутрішніх та зовнішніх змін. Важливо, щоб наукова освіта не була обмежена лише природничо-математичним комплексом навчальних дисциплін, що суттєво б звузило її потужність в контексті практик розбудови миру. В сучасній науці відверто простежується тенденція щодо кооперативної взаємодії між представниками природничих та гуманітарних галузей знань. Бо лише таким чином наука здатна заповнити існуючу прогалину між природою людини та вимогами суспільства, знайшовши необхідні важелі впливу для нівелювання осередків насильства, а також конструктивного вирішення конфліктів з метою розбудови стабільного і справедливого миру.

Очевидно, що закріплення за університетами на державному рівні відповідної ролі щодо розбудови миру через освіту і науку потребує прийняття конкретних рішень політичного характеру. На наше переконання, для початку, в рамках всесвітнього проекту “Наука заради миру” за підтримки ЮНЕСКО необхідно запровадити загальноуніверситетські кафедри з наукової освіти, а також дослідницькі центри з миробудівництва і соціальної справедливості. Цей крок дозволить співробітникам університетів з різних країн всебічно обмінюватися досвідом власної діяльності, проводити спільні наукові заходи, виробляти нові методологічні підходи до подолання довготривалих соціальних конфліктів, унеможливаючи їх кількісне збільшення. Зазначимо, що певні кроки у вирішенні цього питання вже здійснюються – незабаром буде відкрита кафедра ЮНЕСКО з наукової освіти на базі Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Як було зазначено одним із авторів даної статті Д. Свириденком в окремій науковій публікації: “Кафедра ЮНЕСКО з наукової освіти має постати регіональним і державним центром підтримки ініціатив, спрямованих на реалізацію принципів наукової освіти в Україні. Долаючи розрив між теорією і практикою, її діяльність сприятиме реальним змінам у підготовці майбутніх вчителів. Розвиваючи співпрацю з іншими науковими школами та освітніми інституціями, кафедра може виступити центром розвитку міжнародної співпраці. Як ініціативний центр з питань наукової освіти, кафедра має бути орієнтованою на трансформацію стратегій підготовки сучасного вчителя на державному рівні шляхом популяризації принципів наукової освіти, залучення до робочих груп з питань модернізації вищої та шкільної освіти, імплементації теоретично обґрунтованих стратегій розвитку наукової освіти у безпосередню освітню практику [9, с. 460]. Дійсно, готуючи нову генерацію вчителів, педагогічні інституції України мають усвідомлювати потенціал наукової освіти для власних учнів, перетворюючи школу на інструмент формування дослідницьких та громадянських компетентностей.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. У статті вдалося продемонструвати, що концепція наукової освіти базується на засадах дослідницько-орієнтованого навчання, розгалуженій системі генерування та поширення знань, індивідуальній траєкторії освітнього процесу, що дозволяє учням або студентам проявити такі навички, як допитливість, ініціативність, гострота розуму, креативність, критичне мислення тощо. Здійснюючи перехід від стандартизованих знань до вільної аналітично-пошукової, дослідницької, експериментальної, конструкторської та винахідницької діяльності, сучасна освіта стає наближеною до реального життя, а її здобувачі здобувають стійку мотивацію щодо навчання з метою пізнання себе через призму складного світу. Відкриття кафедр наукової освіти, дослідницьких центрів з миробудівництва та соціальної справедливості за підтримки ЮНЕСКО дозволить мобілізувати і залучити академічну потужність університетів задля вирішення існуючих суспільних проблем у локальних і глобальних вимірах. Подальше вивчення феномену наукової освіти в контексті миробудівництва може бути здійснене із застосуванням методів соціологічної верифікації, що надасть змогу виявити поточний рівень обізнаності науково-педагогічних співробітників стосовно даної проблематики. Особливий дослідницький інтерес можуть становити питання оновлення змісту навчальних планів майбутніх вчителів з урахуванням забезпечення їх обізнаності у теорії наукової освіти та спираючись на їх усвідомлення ролі наукової освіти у цивілізаційних процесах ХХІ століття.

Список використаних джерел:

1. Бабійчук, С 2018. 'Наукова освіта як педагогічний концепт', *Молодь і ринок*, № 2, с. 60-63.
2. Гоцуляк, ЮВ & Гальченко, МС 2016. 'Наукова освіта в Україні: теоретичний та нормативно-правовий контекст', *Освіта та розвиток обдарованої особистості*, № 4, с. 5-11.
3. Жовтянська, В 2018. 'Вплив соціальних норм на толерантність особистості', *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Толерантність на кордонах Європи: вимір для України"*, 4-5 жовтня, Ужгород, с. 132.
4. Закон України про вищу освіту, 2014. Відомості Верховної Ради (ВВР), *Офіційний веб-сайт Верховної ради України*. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>> [09 Жовтень 2020].
5. Закон України про освіту, 2017. Відомості Верховної Ради (ВВР), *Офіційний веб-сайт Верховної ради України*. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>> [09 Жовтень 2020].
6. *Інститут модернізації змісту освіти*, 2019. Засоби та обладнання STEM. Доступно: <<https://imzo.gov.ua/stem-osvita/>> [09 Жовтень 2020].
7. Поліхун, НІ, Сліпучіна, ІА & Чернецький, ІС 2018. 'Наукова освіта як інновація в системі освіти України', *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер. : Педагогічні науки*, № 168, с. 186-189.
8. Рафальський, ОО 2018. Консолідація українського суспільства: етнополітичний вимір, Київ: *Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України*, 400 с.

9. Свириденко, ДБ 2019. 'Кафедра UNESCO з наукової освіти: нові можливості для української освіти у контексті сталого розвитку', *Освіта для миру: збірник наукових праць*, Київ: Юрка Любченка, Т.1, с. 453-464.
10. Терепищій, СО & Хоменко, ГВ 2020. 'Розвиток вищої освіти в умовах конфлікту: еволюція від суспільства знань до суспільства порозуміння', *Освітній дискурс: збірник наукових праць*, № 19 (1), с. 32-45.
11. Хоменко, ГВ 2019. 'Освіта в конфліктному суспільстві: розвиток ідей толерантності', *Освітній дискурс: збірник наукових праць*, № 15. с. 38-50.
12. Хоменко, ГВ 2019. 'Освітня політика у сфері миробудівництва: міжнародний досвід', *Гілея: науковий вісник*, № 150 (2), с. 126-131.
13. Хоменко, ГВ 2019. 'Проектний підхід у науковій освіті: від теорії до практики сталого розвитку', *Освіта для миру: збірник наукових праць*, Київ: Юрка Любченка, Т. 1, с. 441-452.
14. Хоменко, ГВ 2019. 'Соціально-філософський аналіз феномена миробудівництва в контексті вищої освіти', *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 7: Релігієзнавство. Культурологія. Філософія: збірник наукових праць*, Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, №. 40 (53), с. 133-140.
15. Czyż, A & Svyrydenko, D 2019. 'Science Education as a Response to the Needs of the Modern Open "Education for Everyone" System', *Future Human Image*, № 11, p. 14-21
16. Dogbevia, M 2014. 'Science Education to Foster Development and Peace in a post conflict African country', *Materials of Workshop at George Mason University*, 31 p.
17. Dovgyi, S, Nebrat, V, Svyrydenko, D & Babiichuk, S 2020. 'Science education in the age of Industry 4.0: challenges to economic development and human capital growth in Ukraine', *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. № 1, p. 146-151.
18. *Report to the European Commission of the expert group on science education, 2015. Science Education for Responsible Citizenship. Available: <http://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_science_education/KI-NA-26-893-EN-N.pdf> [09 October 2020].*
19. Terepyshchyi, S & Khomenko, H 2019. 'The Dialectics of Humanism and Pragmatism as a Basis for the Formation of Higher Education Strategy Development', *Ukrainian Policymaker*, № 5, p. 98-107.

References

1. Babijchuk, S 2018. 'Naukova osvita yak pedagogichnij koncept (Science education as a pedagogical concept)', *Molod i rinok*, № 2, s. 60-63.
2. Goculyak, YuV & Galchenko, MS 2016. 'Naukova osvita v Ukrayini: teoretichnij ta normativno-pravovij kontekst (Science education in Ukraine: theoretical and normative-legal context)', *Osvita ta rozvitok obdarovanoj osobistosti*, № 4, s. 5-11.
3. Zhovtyanska, V 2018. 'Vpliv socialnih norm na tolerantnist osobistosti (The influence of social norms on individual tolerance)', *Materiali mizhnarodnoji naukovo-praktichnoji konferenciji "Tolerantnist na kordonah Yevropi: vimir dlya Ukrayini"*, 4-5 zhovtnya, Uzhgorod, s. 132.
4. Zakon Ukrayini pro vishu osvitu (Law of Ukraine on Higher Education), 2014. Vidomosti Verhovnoji Radi (VVR), *Oficijnij veb-sajt Verhovnoji radi Ukrayini*. Dostupno: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>> [09 Zhovten 2020].
5. Zakon Ukrayini pro osvitu (Law of Ukraine on Education), 2017. Vidomosti Verhovnoji Radi (VVR), *Oficijnij veb-sajt Verhovnoji radi Ukrayini*. Dostupno: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>> [09 Zhovten 2020].

6. *Institut modernizaciyi zmistu osviti*, 2019. Zasobi ta obladnannya STEM (STEM tools and equipment). Dostupno: <<https://imzo.gov.ua/stem-osvita/>> [09 Zhovten 2020].
7. Polihun, NI, Slipuhina, IA & Cherneckij, IS 2018. 'Naukova osvita yak innovaciya v sistemi osviti Ukrayini (Science education as an innovation in the education system of Ukraine)', *Naukovi zapiski Centralnoukrayinskogo derzhavnogo pedagogichnogo universitetu imeni Volodimira Vinnichenka. Ser. : Pedagogichni nauki*, № 168. s. 186-189.
8. Rafalskij, OO 2018. Konsolidaciya ukrayinskogo suspilstva: etnopolitichnij vimir (Consolidation of Ukrainian society: ethnopolitical dimension), Kiyiv: *Institut politichnih i etnonacionalnih doslidzhen im. I.F. Kurasa NAN Ukrayini*, 400 s.
9. Sviridenko, DB 2019. 'Kafedra UNESCO z naukovoyi osviti: novi mozhlivosti dlya ukrayinskoyi osviti u konteksti stalogo rozvitku (UNESCO chair on Science education: new opportunities for Ukrainian education in the context of sustainable development)', *Osvita dlya miru: zbirnik naukovih prac*, Kiyiv: *Yurka Lyubchenka*, T.1. s. 453-464.
10. Terepishij, SO & Homenko, GV 2020. 'Rozvitok vishoyi osviti v umovah konfliktu: evolyuciya vid suspilstva znan do suspilstva porozuminnya (Higher education development in conflict conditions: evolution from knowledge society to understanding society)', *Osvitnij diskurs: zbirnik naukovih prac*, № 19 (1). c. 32-45.
11. Homenko, GV 2019. 'Osvita v konfliktnomu suspilstvi: rozvitok idej tolerantnosti (Education in conflict society: development of ideas of tolerance)', *Osvitnij diskurs: zbirnik naukovih prac*, № 15. c. 38-50.
12. Homenko, GV 2019. 'Osvitnya politika u sferi mirobudivnictva: mizhnarodnij dosvid (Educational policy in the field of peacebuilding: international experience)', *Gileya: naukovij visnik*, № 150 (2), s. 126-131.
13. Homenko, GV 2019. 'Proektnij pidhid u naukovij osviti: vid teorii do praktiki stalogo rozvitku (Project approach in scientific education: from theory to practice of sustainable development)', *Osvita dlya miru: zbirnik naukovih prac*, Kiyiv: *Yurka Lyubchenka*, T. 1. s. 441-452.
14. Homenko, GV 2019. 'Socialno-filosofskij analiz fenomena mirobudivnictva v konteksti vishoyi osviti (Socio-philosophical analysis of the phenomenon of peacebuilding in the context of higher education)', *Naukovij chasopis Nacionalnogo pedagogichnogo universitetu imeni M. P. Dragomanova. Seriya 7: Religiyeznavstvo. Kulturologiya. Filosofiya: zbirnik naukovih prac*, Kiyiv : *Vid-vo NPU imeni M. P. Dragomanova*, №. 40 (53), s. 133-140.
15. Czyż, A & Svyrydenko, D 2019. 'Science Education as a Response to the Needs of the Modern Open "Education for Everyone" System', *Future Human Image*, № 11, p. 14-21
16. Dogbevia, M 2014. 'Science Education to Foster Development and Peace in a post conflict African country', *Materials of Workshop at George Mason University*, 31 p.
17. Dovgyi, S, Nebrat, V, Svyrydenko, D & Babiichuk, S 2020. 'Science education in the age of Industry 4.0: challenges to economic development and human capital growth in Ukraine', *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. № 1, p. 146-151.
18. *Report to the European Commission of the expert group on science education*, 2015. Science Education for Responsible Citizenship. Available: <http://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_science_education/KI-NA-26-893-EN-N.pdf> [09 October 2020].
19. Terepyshchyi, S & Khomenko, H 2019. 'The Dialectics of Humanism and Pragmatism as a Basis for the Formation of Higher Education Strategy Development', *Ukrainian Policymaker*, № 5, p. 98-107.